

MARTIN ŠRAJER / 10. 4. 2025

Wiliam Bukový

Hravý rodinný film *Máte doma lva?* (1963) od Pavla Hobla sleduje městské dobrodružství dvou malých kamarádů, Pepíka a Honzíka. Jejich školka je kvůli nemoci zavřená. Plánovaný výlet se nekoná. Sami proto vyrážejí na procházku po Praze, během které se realita mísí s fantazií. Zabloudí mimo jiné do muzea, kde chvíli sledují vystoupení psího orchestru. Nejde o nahodilý štěkot několika hafanů, jak by se mohlo zdát, ale o skladbu zkomponovanou speciálně pro film Wiliamem Bukovým. Slovenský skladatel využívající během své nedlouhé, ale pestré kariéry nejroztodivnější hlasy a nástroje, si poradil i se psím štěkáním.

Bukový (1932–1968) pocházel z židovské rodiny, která se od roku 1942 musela skrývat před nacisty. Všichni členové si proto hned po válce změnili příjmení z Brühlových na Bukové. Rodištěm budoucího komponisty bylo město Lučenec, kde v roce 1951 také absolvoval gymnázium. Souběžně se věnoval studiu hudby u soukromých učitelů. Hudební nadání jej přivedlo do Prahy, kde v letech 1952 až 1956 studoval hudební pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Skládat hudbu se ale naučil sám. Vzorem mu byli moderní skladatelé jako Leoš Janáček, Igor Stravinskij, Sergej Prokofjev nebo Arthur Honegger. Nad pracovním stůl si později pověsíl portrét Beethovena.

K filmu se Bukový poprvé dostal ještě za studií, kdy získal vedlejší roli kytaristy v hudební komedii *Hudba z Marsu* (1955) Jána Kadára a Elmara Klose. Po dokončení školy zůstal v Praze a začal komponovat primárně filmovou a scénickou hudbu. Nejdříve šlo o různé reklamní, animované a dokumentární snímky, natočené například Václavem Táborským, Vlastou Janečkovou (*Pohádka o kouzelné písťalce*) nebo Břetislavem Pojarem (*Lev a písnička, Jak zařídit byt?*). Jeho hudbu můžeme slyšet také v některých epizodách *Krtkových dobrodružství* nebo v oblíbené animované sérii *Pojďte pane, budeme si hrát*.

Od šedesátých let Bukový komponoval hudbu a psal písně pro hrané filmy.

Spolupracoval s Vladimírem Síssem (*U nás v Mechově*, 1960), Jiřím Sequensem (*Kolik slov stačí lásce?*, 1961), Hynkem Bočanem (*Nikdo se nebude smát*, 1965) či Jurajem Jakubiskem (*Kristove roky*, 1967). Za několik málo minut hudby k dramatu *Boxer a smrt* (1963) od Petra Solana získal Cenu Daria Milhauda na festivalu v San Francisku.

Mnoho známých jmen najdeme i mezi interprety Bukového tanečních písní, šansonů a kantát: Rudolf Cortés, Hana Hegerová, Eva Pilarová, Rudolf Pellar, Josef Zíma, Vlasta Chramostová.

Spolu s Vladimírem Šrámkem, Ladislavem Simonem a Evženem Illínem patřil Bukový mezi první skladatele, kteří v Československu experimentovali s elektronickými aparaturami. Náležitě vybavená zvuková studia u nás tehdy ale neexistovala. Bukový si proto doma zřídil vlastní technickou laboratoř. Jeho zájem o nové technologie se projevil i při skládání baletní hudby. Elektronický balet *Faust*, který napsal na vlastní libreto, měl premiéru roku 1966 v New Yorku. Elektronicky přepracoval také hudbu k baletu *Hirošima*, jehož protagonistou je pilot, který svrhl první atomovou bombu. Po brněnské premiéře bylo představení uvedeno v Národním divadle pod názvem *Svědomí*. Vedle generátorů, magnetofonů a filtrů ale Bukový využíval i prvky musique concrète nebo tradiční nástroje.

Kvůli koprodukčnímu filmu *Akce Kalimantan* (1962) od Vladimíra Síse odjel Bukový na měsíc do Indonésie, kde se příběh odehrává, aby studoval tamější hudební tradici. Hlavním hudebním motivem dobrodružné *Smrti na Cukrovém ostrově* (1961), situované na fiktivní tropický ostrov Port Phillippe, je rytmická karnevalová melodie, tvořená bubny, saxofonem a dřevěnými nástroji. Krom hudby, kterou skládal, byla ovšem mnohonárodnostní i kariéra Williama Bukového.

Když Prahu navštívil francouzský dramatik a filmař Armand Gatti, který chtěl v Československu točit Kafkův *Zámek*, dohodl se s Bukovým na spolupráci. Z ní vzešla hudba k divadelním inscenacím *Le Poisson noir* a *Chant public devant deux chaises électriques*, uváděným na pařížských scénách Théâtre national populaire. Ve Francii Bukový napsal ještě balet *Muž 713*, k jehož provedení ale nedošlo. V Praze Bukový poznal též alžírského režiséra Mohammeda Lakhdar-Haminu, který po studiu na FAMU pracoval v barrandovských ateliérech. Později získá v Cannes Zlatou palmu za *Kroniku žhavých let* (1975). Bukový složil hudbu k jeho krátkému snímku *Le temps d'une image*

(1965).

„Kdybychom chtěli třemi slovy vyjádřit nejcharakterističtější rys Bukového tvorby, musili bychom říci: snaha o modernost“, konstatuje Jan Pilát v úvodu k dobovému rozhovoru s Bukovým pro časopis *Kino*. Jeho filmová hudba je obvykle nejen originální, ale také lehká, melodická, přitom komplexní. Netvoří jen atmosférickou kulisu k obrazům, jak se od filmové hudby v Československu dlouho vyžadovalo, ale vystupuje do popředí, pomáhá vyprávět příběh a dotvářet charaktery postav. Snaha o zrovnoprávnění obrazové a zvukové složky vycházela z blízkého vztahu Bukového k výtvarnému umění. Obrazy, kterými se obklopoval a studoval je, ho inspirovaly k úvahám, jak lze vyjádřit zrakové vjemy akusticky.

V roce 1965 se uměleckým vedoucím Zvukového pracoviště Československé televize stal Roman Berger, který okolo sebe seskupil několik talentovaných skladatelů, mj. Ladislava Kupkoviče, Jána Doláka, Jozefa Malovce nebo právě Wiliama Bukového. Ten ve druhé polovině šedesátých let patřil díky svěží zvukové dramaturgii a snaze o výrazovou i obsahovou modernost mezi nejvyhledávanější autory filmové hudby u nás. Komponistu s mimořádnou pamětí a sluchem (jak na něj vzpomínal Ivan Stadruker) ale na vrcholu kariéry zastihla vážná nemoc.

William Bukový zemřel v červenci 1968, v pouhých šestatřiceti letech. Můžeme proto jen spekulovat, zda by po srpnové invazi zůstal v Československu, nebo by se díky svým kontaktům úspěšně uchytil v zahraničí a dosáhl tak světové proslulosti, ke které jej jeho talent předurčoval.

Použitá literatura:

Miroslav Kaduch, *Česká a slovenská elektroakustická hudba 1964–1994: skladatelé, programátoři, technici, muzikologové, hudební kritici, publicisté*. Ostrava: M. Kaduch, 1996.

Klára Kolofíková, Wiliam Bukový. *Český hudební slovník osob a institucí*. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail [citováno 2025-03-02].

Antonín Matzner, Jiří Pilka, *Česká filmová hudba*. Praha: Dauphin 2002.

Jan Pilát, Rozhovor s Wiliamem Bukovým. *Kino* č. 16 (21. 9.), 1961, s. 298–299.

Ivan Stadruker, Slovenské osudy hudby elektronickej. Dostupné z:
<http://www.sonicart.sk/archives/425> [citováno 2025-03-02].